

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣΑΤΥΡΙΚΗ

ΕΠΙΧΑΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ ΜΟΝΟΝ 'Εν Ἀθήναις φρ. 15—'Εν δε ταῖς ἡμερ. φρ. 16—'Εν τῇ ἑξ. φρ. 20.

Β. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ.

Ὁ κοιλιακὸς τύφος.

Ἡ περὶ τῆς ἐπιδημίας ταύτης ἐν τῷ τύπῳ συζητήσας ἀπέδειξε καὶ πάλιν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ σπανίως δύναται νὰ ἐμπνευσθῇ ὑπὸ τοῦ πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ δημόσιον καλὸν ἔρωτος, ὅταν μάλιστα ἡ ἀλήθεια δύναται νὰ βλάψῃ τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα τῶν συζητούντων. Εἶδομεν τὸν πρόεδρον τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, ὃν ἄλλως τε ἐκτιμῶμεν προσωπικῶς, πεισματωδῶς παλαίοντα κατὰ τῆς ἐμφανοῦς τῶν πραγμάτων δυνάμεως, ὅπως ἀποδείξῃ ὅτι ἐπιδημία δὲν ὑφίσταται ἐν Ἀθήναις καὶ τὴν ἐπαύριον περιγράφοντα δραματικῶς τὰ τῆς διανομῆς τῶν χρηματικῶν βοηθημάτων τοῦ κ. Νεγρεπόντη εἰς τοὺς πάσχοντας ἐκ τῆς ἐπιδημίας. Καὶ ἐν ᾧ ἐκ πείρας γνωρίζει ὅτι ἐν Ἑλλάδι μὲν διὰ μεγίστων φωνῶν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἄμυνδρά τις περὶ τοῦ κοινοῦ καλοῦ φροντίς, ὅπως μὴ ἐμπέσῃ δῆθεν ὁ πανικὸς εἰς τὰς οἰκογενείας, κατεμέμφῃ πικρῶς τὰ φύλλα ἐκεῖνα, ἅτινα μεθ' ἡμῶν προῦκάλεσαν, ζωηρότερον ἴσως τοῦ δέοντος ἕνεκα αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ πράγματος, τὴν κοινὴν προσοχὴν. Τὸ οἰκτρότερον φαινόμενον παρακμῆς κοινωνίας τινὸς εἶναι ἢ παρ' ἀνδρῶν τὰ πρῶτα φερόντων καταβολέσεις τῆς ἀληθείας, ἕνεκα οἰουδῆποτε πολιτικοῦ συμφέροντος. Δὲν συμμεριζόμεθα τὰς αὐταρχικὰς ιδέας τοῦ φίλου μας Καλιδᾶν περὶ τῆς παύσεως Δημάρχου καὶ δημοτικοῦ συμβουλίου. Διακρίνομεν μάλιστα ἐν μέσῳ ὅλου τούτου τοῦ θορύβου τὴν πανουργίαν αἰσχροῦς κυβερνήσεως, ἐκμεταλλευομένης τὰς κοινὰς συμφορὰς κατὰ τῆς δημαρχίας τῆς πρωτεύουσας· ἀναγνωρίζομεν μάλιστα ὅτι δυνατόν εἰς τὰς καλὰς προθέσεις τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς ἢ διοικήσεως νὰ παρενέβαλλεν ἐκάστοτε προσκόμματα. Ἀλλ' οὐχ ἦττον ἢ κατὰ τῶν δημοτικῶν ἀρχόντων τῆς πρωτεύουσας κατακραυγὴ ὅχι μόνον δικαία φαίνεται ἡμῖν κατὰ μέγα μέρος, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως. Διότι ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ εἶναι ἀνεξάρτητος τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς διοικήσεως κατὰ νόμον καὶ αὐτὴ ὀφείλει πρὸ πάντων ὡς ἀρχὴ αἰρετὴ νὰ εἶναι ἡθικωτέρα καὶ δραστηριωτέρα τῆς πολιτικῆς.

Ὅτε ἐγένοντο αἱ παρελθοῦσαι δημοτικαὶ ἐκλογαὶ τὸ πνεῦμα τοῦ νεωτερισμοῦ εἶχεν ἐπικρατήσῃ ἰσχυρῶς. Ὑπὸ

τὴν ὄθησιν τοῦ πνεύματος τούτου ἐξελέγησαν δημοτικοὶ σύμβουλοι νεανίαι μὲν ἀπογαλακτισμένοι, ὧν τινὲς ἀνίκανοι καὶ τὸν ἄρτον αὐτῶν νὰ κερδίωσι· διότι ὁ δῆμος Ἀθηναίων εἶχε καταπονηθῇ ὑπὸ τῆς παλαιᾶς φαυλοκρατίας ἥτις ἐδέσποζε καὶ ἐν τοῖς δημοτικοῖς πράγμασιν. Ἀλλ' οἱ νεανίαι οὗτοι, μὲν τιμωθέντες διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν δημοτῶν ἠκολούθησαν μετὰ ζήλου ἐπὶ τὰ ἔχνη τῶν προκατόχων αὐτῶν, μετέβαλον τὰς δημοτικὰς θέσεις καὶ αὐτοὶ εἰς ρουσφέτια καὶ ἤρξατο ὁ μικροδιοῦργος ἐκεῖνος πρὸς ἀλλήλους ἀγὼν περὶ διορισμοῦ ἱερῶν τε καὶ ἱεροδικῶν καὶ κανδηλαναπτῶν καὶ ἱεροψαλτῶν καὶ κλητήρων καὶ νεκροθαπτῶν. Οἱ γεννάδαι ἐθεώρησαν τὸ ἀξίωμα τοῦ δημοτικοῦ συμβούλου ὡς ἀφετηρίαν εὐρυτέρου μέλλοντος καὶ ὅπως ἐνισχύσωσι τὴν ἐπιτόπιον αὐτῶν ἐπιρροήν, διένειμαν τὰς δημοτικὰς θέσεις κατὰ τὸ αὐτοῖς δοκοῦν καὶ αἱ προσωπικαὶ ραδιουργίαι κατέλαβον ὡς εἶδος τὴν θέσιν τῆς περὶ τῶν συμφερόντων τοῦ δήμου μερίμνης, ἐν ᾧ χρόνῳ ἡ τεραστία αὐξήσις τῆς πόλεως ἀπῆτει ὅχι ἀπλῆν μόνον φροντίδα, ἀλλὰ καὶ νοήμονα πρόνοιαν. Οὕτως ἐκτὸς τῆς ἀνωφελοῦς περὶ ὑδάτων πολυπραγμοσύνης τοῦ κ. Δημάρχου, πάντα τὰ λοιπὰ δημοτικὰ ἔργα καὶ ἰδίως τὰ τῆς υγείας τῆς πόλεως παρημελήθησαν, ὅσον οὐδέποτε. Ἀλλ' ὅχι· ἀπατώμεθα· τὸ δημοτικὸν συμβούλιον συνήρχετο κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τακτικῶς καὶ παρῳδεῖ τὰς βουλευτικὰς συζητήσεις καὶ ἐδημοσίευε πρακτικὰ, ὅπως μὴ μείνῃ ἀφανὴς ἡ διαλεκτικὴ δεινότης τῶν δημοτικῶν συμβούλων.

Τέλος ἐνέσκηψεν ἡ ἐπιδημία· γνωστόταται οἰκογένειαι ἐπιενηφόρησαν, τρυφερὰ ὑπάρξεις ἐπλούτισαν τὸν Ἀδην, ὁ πανικὸς καὶ οἱ γόοι διμερίσθησαν τοὺς οἴκους· ἐννοεῖται ὅτι ἡ θέσις τοῦ δημάρχου καὶ τῶν δημοτικῶν συμβούλων καθίστατο ὁσημέραι δυσχερής, ὅτε οἱ κυριώτεροι τῶν ἐνόχων ἀπεφάσισαν νὰ ἀντιταχθῶσι κατὰ τοῦ ἐπερχομένου χειμᾶρος. Ἐκτοτε ὁ κ. Δήμαρχος ἐκδίδει προγράμματα σχεδὸν καθ' ἑκάστην καὶ πιστοποιητικὰ ἱατρῶν ὅτι τὸ ὕδωρ τῆς πρωτεύουσας εἶναι ἄριστον, ὡς τὸ τοῦ Πινδάρου, ὁ πρό-

εδρος του δημοτικού συμβουλίου ανέλαβε να αποδείξη διαλεκτικῶς, ὅτι ἐπιδημία δὲν ὑφίσταται καὶ ὅτι οἱ ἀποθνήσκοντες ἀποθνήσκουσι χάριν ἀντιπολιτεύσεως κατὰ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς, καὶ ἄλλη τις γελοία παρωδία συμβούλου, οὗ περιφρονούμεν νὰ ἀναφέρωμεν καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀνέλαβε νὰ ὑβρίσῃ τοὺς κραυγάζοντας κατὰ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς. Οἱ γεννάδαι! οὐδὲ τὸν δημόσιον ἐλεγχον εἶναι ἱκανοὶ νὰ ὑποστῶσι μετριοπαθῶς! ἐξελέγησαν διὰ νὰ ὑπηρετῶσι τὰ συμφέροντα αὐτῶν καὶ ὅχι ἵνα μεριμνήσωσι περὶ τῆς πόλεως· εἶναι ἀνυπότακτοι νὰ ἦναι αὐτοὶ ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον ἔνοχοι; Ἄν ἀποδειχθῶσι ὅτι φέρουσιν αὐτοὶ κυρίως τὴν εὐθύνην τῆς ρυπαρότητος τῆς πόλεως, δὲν θὰ ἐκλεγῶσι καὶ κατὰ τὰς νέας ἐκλογάς· προτιμότερον δὲ νὰ ἐρημωθῶσιν αἱ Ἀθῆναι ὑπὸ τύφου καὶ χολέρας, παρὰ νὰ χάσωσιν αὐτοὶ τὸ ἀξίωμα των!

Τὸ αὐτὸ σύστημα συζητήσεως ἠκολούθησαν καὶ οἱ ἱατροὶ· ἐκτὸς τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου μελετῶν τοῦ κ. Δεληγιάννη, ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῶν λοιπῶν ἐπιστημόνων ματαίως προσεπαθήσαμεν νὰ ἀνεύρωμεν ἐπιστημονικὴν εὐσυνειδησίαν καὶ ἀκρίβειαν καὶ φιλανθρωπίαν· εἶδομεν μόνον πολιτικὰς μᾶλλον ἢ ἐπιστημονικὰς διατριβάς, προσωπικὰς μᾶλλον ἀντεκλήσεις ἢ ἐλευθέραν συζήτησιν, ὑπαινιγμοὺς μᾶλλον κατ' ἀλλήλων ἢ ἐξακριβῶσιν τῶν φαινομένων τῆς ἐπιδημίας. Ἀλλως τε καθ' ἡμᾶς ἡ συζήτησις τῶν ἐπιστημόνων ἤρξατο ἀπὸ σημείου σφαλereoῦ, τοῦτο δὲ λέγομεν καὶ ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ κ. Δεληγιάννη, οὗ ἀναγνωρίζομεν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀντίληψιν τοῦ ζητήματος καὶ τὰς φιλανθρωπικὰς ἐρεῦνας. Ἡ ἐξακριβώσις δηλονότι, τῆς φυσιολογικῆς αἰτίας τῆς ἐπιδημίας, περὶ ἣν ἡσχολήθησαν οἱ ἡμέτεροι ἐπιστήμονες, φαίνεται ἡμῖν ὀλίγον θεωρητικὴ καὶ σχολαστικὴ. Δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι δι' ἑκα-

στον εἶδος νόσου ὑπάρχει εἰδικὴ τις φυσιολογικὴ αἰτία, μόνον τι ἢ ἄερος ἢ ὕδατος ἢ ὀργανικῆς οὐσίας παραγωγὸν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς νόσου. Ἡ θεωρία αὕτη εἶναι ἀρχαία καὶ ἀποκλείει τὴν οὐσιωδέστεραν ἐποψίν των τοιούτων ζητημάτων, τὴν μελέτην τοῦτέστιν τῆς καταστάσεως τῶν διαφόρων ὀργανισμῶν καὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων. Δὲν ἀρνούμεθα παντελῶς τὴν ἐπενέργειαν φυσιολογικῆς τινος αἰτίας· ἀλλ' αὕτη δὲν ἐνεργεῖ ὡς θεὸς ἐκ μηχανῆς, ἀν μὴ τὸν αὐτὸν λόγον ἢ ἐξάλειψις τῆς ἐπιδημίας δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς οὐδετερώσεως τῆς αἰτίας ταύτης· λο. χ. νομίζομεν, ὅτι οὐδεμία νόσος καὶ αὕτη ἡ χολέρα καὶ αὐτὸς ὁ τύφος ἐξαλείφεται ποτὲ ὁλοτελῶς ἀπὸ τῆς γῆς· ἀλλ' ἀπαιτοῦνται μεγάλαι ἐξωτερικαὶ ἐπιδράσεις, ὅπως ἀναπτύχθωσιν περιοδικῶς μεταξὺ τῶν πληθυσμῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ ἀναζήτησις τῆς εἰδικῆς φυσιολογικῆς αἰτίας εἴτε ἡ βακτηρίαι εἶναι αὕτη, εἴτε ἄλλη τις αἰτία, θὰ ἐνδιέφερε βεβαίως μεγάλως καὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν πόλιν των Ἀθηνῶν πρὶν ἢ ἀναφανῇ τὸ πρῶτον κρούσμα· ἀλλὰ σήμερον μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ τύφου φαίνεται ἡμῖν ματαιοσχολία καὶ ἂν ἤθελε θεωρηθῇ ἐπιστημονικῶς ὡς ὀρθή, ὅπερ πολὺ ἀμφιβάλλομεν· διότι οὐδαμῶς ἐν τῇ φύσει ἀρκεῖ μία μόνη εἰδικὴ οὐσία πρὸς παραγωγὴν ὀρισμένου ἀποτελέσματος. Ὅτι ὤφειλον κυρίως νὰ πράξωσιν οἱ ἡμέτεροι ἐπιστήμονες, ἦτο νὰ καταπολεμήσωσι τὴν διάδοσιν τῆς νόσου, νὰ συνάψωσι τὰς ἰδιαιτέρας ἐκάστου ἱατροῦ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν πασχόντων καὶ νὰ συμφωνήσωσι πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν θεραπευτικῶν μέσων. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπητήτο εὐλικρινὲς σύμπραξις καὶ ἐπιστημονικὴ εὐσυνειδησία πρὸς ἃς δὲν ὑποκύπτουσι μὴδὲ ἐν ἐποχῇ πανθῆμων συμφορῶν.

Ταῦτα γράφομεν οὐχὶ ἵνα μεμφθῶμεν τινὰ, διότι φεῦ! οἱ πάντες εἰμεθα Ἑλλῆνες καὶ δεῖνοί συζητηταὶ περὶ ἀνέμων καὶ ὑδάτων· ἀλλ' ἵνα δώσωμεν, εἰ δυνατόν, εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν συζήτησιν πρακτικωτέραν τροπὴν. Ἐκαστος

ΟΝΕΙΡΟΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΝΥΚΤΟΣ

Ι

Εἶναι ὥρα δεκάτῃ τῆς ἐσπέρας, καὶ ὁ κ. ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργὸς κάθηται ἐν τῇ σκοτεινῇ αἰθούσῃ τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν πρὸ τοῦ γραφείου του, κεκρυμμένος ὀπισθεν σχεδίων, μικρῶν τηλεβόλων, καὶ μηχανημάτων παντοίων. Δεξιόθεν σωροὶ χαρτῶν ὑψοῦνται, ἐνῶ ἐγγραφὰ ἀτάκτως ἐπὶ τοῦ τάπητος ἐρριμμένα ὡς καὶ δύο ἀνεστραμμένα ἐδῶλια, μαρτυροῦσιν ὅτι ἐγένετο ἐν τῇ ὑπουργικῇ αἰθούσῃ στιγμὴ πολεμικῆς κρίσεως, ἐξ ὧν συνήθως πάσχει ἡ μεγαλειότης τοῦ κ. ὑπουργοῦ διάνοια. Βαρὺς ἔξω μαίνεται ὁ βορρᾶς, παροδικὴ λεπτὴ βροχὴ ραβδίζει τὰς ὑέλους τῶν ἐρμητικῶς κεκλεισμένων παραθύρων. Τὸ ἀμυδρὸν τῆς λυχνίας φῶς διαχέει ἐρυθρῶπὴν λάμψιν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς ἐξηγριωμένης μορφῆς τοῦ ἀπογόνου τῆς Μπούμπου λίνας, βυθίζον τὰς τέσσαρας τῆς αἰθούσης γωνίας εἰς ζοφερὸν σκότος. Ἐν τινὶ γωνίᾳ πρὸ μικρᾶς τραπέζης διακρίνεται ἡ σκιαγραφία τοῦ ἡμιυπνώττοντος ὑπασπιστοῦ. Νεκρικὴ βασιλεύει σιγὴ, οὐδὲν ἕτερον ἀκούεται πλὴν τοῦ συριγμοῦ τῶν μυκωμένων ἀνέμων καὶ τοῦ ἑλαφροῦ κρότου τῆς «Ἑλρας» ἣν μετὰ σπασμωδικῆς ζέσεως ἐρευνᾷ ὁ κ. ὑ-

πουργὸς εἰς στάσιν Φαύστου μελετῶντος τὴν τρομερὰν μεταμόρφωσιν. Ἐγείρεται αἶφνης με ὀφθαλμοὺς αἱματόεντας κρατῶν τὴν σύριγγα τοῦ τηλεφώνου, καὶ ὑπόκωφος ἀκούεται διαταγὴ ἀδ στόλος ὅλος εἰς τὸν ἀτμόν· ἔτοιμος πρὸς ἀπόπλουν.

Ἀνατινάσσεται εἰς τὸ ἀκουσμα ὡς ὑπὸ τορπίλλης βληθεὶς ὁ ὑπασπιστής, ὁ δὲ ὑπουργὸς ἄρχεται μονολογῶν.

— Οἱ δειλαιοὶ τὰ ὄργανα τῆς ἀντιπολιτεύσεως μᾶς κατηγοροῦσι ἀνάνδρους προδότας . . . καὶ δὲν ἐννοοῦσιν ὅτι ὁ Μπούμπουλης οὐδέποτε ἐδειλίασεν ἀπέναντι οὐδενὸς κινδύνου. Δειλὸν μὲ νομίζουν λοιπόν; μόνος θὰ κηρύξω τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας· θὰ καύσω τὸν Βῆλον ἂν δὲν παραδοθῇ, τὴν Θεσσαλονίκην, τὴν Κωνσταντινούπολιν τὴν Βῆρναν . . . ἐγὼ μόνος. Τὸ πρῶτ' ἐπὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀκούεις Κουντουριώτη;

Ἐνταῦθα ὁ κ. ὑπουργὸς ὑψώνει τὴν φωνήν.

— Μάλιστα . . . κ. ὑπουργέ, νὰ τηλεγραφῇς εἰς τὸν πατέρα νὰ φύγῃ ὑποτραυλίζει, ἀνακύπτων ὁ ὑπνοβαρὺς ὑπασπιστής.

— Τίποτε, οὐδεὶς πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὸ παραμικρὸν. Ἡ πολιτικὴ τῆς σφαίρας θὰ ἄλλοξῃ, ὁ Μπούμπουλης θὰ γείνη Βίσμαρκ, διότι δὲν ἐγεννήθη διὰ παρασκευῆς μόνον. Δύσωνον παρέρχεται διάστημα καθ' ὃ ὑπὸ παραλήρου κατεχόμενος κατακαίει διὰ χειρονομίων ἐπιφάνων τὴν πανω-

ἔννοσι ὅτι, ἂν οἱ ἐπικρατοῦντες σήμερον καιροὶ παραταθῶσιν ἐπὶ δέκα πέντε ἡμέρας, συμφορὰ ἀλγυνότεραι ἐπικρέμονται ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων· πρέπει γὰρ πατάξωμεν τὰς ἀμέσους καὶ γνωστὰς αἰτίας τῆς νόσου καὶ ὅχι τὴν ἔμμεσον καὶ ἀρχικὴν καὶ ἄγνωστον· διότι τότε θὰ καταντήσωμεν εἰς τὸν συλλογισμόν τοῦ νηπίου ἐκείνου δημοτικοῦ συμβούλου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τρίποδος ἀπεφάνθη ὅτι αἰτία τῆς ἐπιδημίας εἶναι ἡ φύσις καὶ θὰ ζητήσωμεν τὴν ἐξόντωνσιν τῆς φύσεως, ὅπως ἐπιτύχωμεν τὴν ἐξόντωνσιν τῆς νόσου· ἂν δὲ ἄλλος τις δημοτικὸς σύμβουλος εἴπῃ ἡμῖν ὅτι ὁ θεὸς εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἐπιδημίας, θὰ ζητήσωμεν τὴν ἐξόντωνσιν καὶ αὐτοῦ τοῦ Σαδωῦθ.

τοτε ἔπαυσαν ποιοῦντες χρῆσιν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Τὸ ὕδωρ τοῦτο ἰδύνατον νὰ μὴ προδιέθεσε τοὺς ὁργανισμοὺς τῶν σωμάτων εἰς τὴν καταμαρτυροῦσαν σήμερον τὴν πόλιν νόσον· ἡ δὲ ἐπίδρασις αὕτη ὑπῆρξε καθ' ἡμᾶς βαθμιαία καὶ συνεχὴς, μέχρις οὗ συνδυασθεῖσα καὶ μετ' ἄλλων ἐπιδράσεων παρήγαγε τὸν κοιλιακὸν τύφον. Καὶ ἂν λοιπὸν μὴ θεωρηθῇ ὁρθὴ ἡ γνώμη τοῦ κ. Δηλιγιάννη, ὅτι τὸ ὕδωρ εἶναι μόνη καὶ κυρία αἰτία τοῦ κοιλιακοῦ τύφου, πρέπει οὐχ ἥττον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἰσχυρὸς αὐτοῦ παράγων· ἔνεκα δὲ τούτου φρονούμεν ὅτι καὶ ἡ παρεμπόδις τῆς διοχετεύσεως τοῦ ὕδατος τοῦ Κεφαλαρίου καὶ ὁ καθαρισμὸς τῆς δεξαμενῆς καὶ τὰ παντὸς εἶδους διῦλιστήρια εἶναι μέτρα σωτήρια καὶ συνετὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ εὐκολώτερα.

Ποῖαι δὲ εἶναι αἱ ἄμεσοι καὶ γνωσταὶ αἰτίαι τῆς νόσου; Πρῶτον ἡ ἀκαθαρσία τῆς πόλεως, τῶν οἰκῶν καὶ τῶν νοσοκομείων, δεύτερον ἡ κακὴ ποιότης τοῦ ὕδατος, τρίτον ἡ ἀτμοσφαιρικὴ κατάστασις.

Καὶ περὶ μὲν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως ἀφήνομεν νὰ μεταβάλῃσιν αὐτὴν διὰ τινος ψηφίσματος τὰ μωρὰ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου. Περὶ δὲ τῆς κακῆς ποιότητος τοῦ ὕδατος εἶναι ἀναμφιβόλον ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦτο, καὶ χωρὶς νὰ εἶναι ἡ κυρία καὶ μόνη αἰτία τῆς ἐπιδημίας, ἐπέδρασε σοβαρῶς ἐπὶ τῆς υγείας τῆς πόλεως. Ἡ κακὴ ποιότης τοῦ ὕδατος δὲν εἶναι ζήτημα σημερινόν. Τίς δὲν ἐνθυμεῖται ποῖα κραυγὴ ἀγανακτήσεως ἐξεργάγη πέρυσιν κατὰ τῆς διοχετεύσεως τοῦ ὕδατος τοῦ Κεφαλαρίου εἰς τὴν δεξαμενὴν τῆς πόλεως; Μίαν πρῶτον οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηναίων εἶδον ὅτι τὸ ὕδωρ ὅπερ ἔπινον μῆτε τὸ χρῶμα μῆτε τὴν γεῦσιν εἶχεν ἀνθρωπίνου ὕδατος· πρὸς τοῦτο δὲν ὑπῆρχε ἀνάγκη χυμικῶν ἀναλύσεων· ἡ ἀλλοίωσις αὐτοῦ ὑπῆρξε τοσοῦτον αἰφνιδια καὶ τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε καὶ αὐταὶ αἱ πτωχότεραι τάξεις μετὰ βδελυγμίας τὸ ἔπινον, οἱ δὲ εὐποροὶ ἐκ-

Τὸ δυσκολώτερον, τὸ ζήτημα τῆς καθαριότητος τῆς πόλεως καὶ τῶν νοσοκομείων, δὲν φαίνεται προκαλοῦν τὸν ζῆλον καὶ τὴν δέουσαν ἐπιμέλειαν τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς — διότι ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ σήμερον μόνον εἰς τὴν τοιχοκόλλησιν προγραμμάτων ἀφωσιώθη. — Ἐνθυμούμεθα ὅτι τὸν παρελθόντα χειμῶνα ὁ βασιλεὺς Γεώργιος, ὡσεὶ προῖδων τὰς παρούσας συμφορὰς, ἀπέστειλε καθ' ἡ ἐλέγχῃ τότε, ἔντονον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν περὶ τῆς καθαριότητος τῆς πόλεως. Ἄλλ' ὁ σήμερον πατρικῶς μεριμνῶν κατὰ τὰς ἐκφράσεις τῶν ὑπουργικῶν φύλλων, περὶ τῆς υγείας τῆς πόλεως ὑπουργὸς δὲν ἤξιωσε νὰ συγκληθῇ τότε οὐδὲ ὡς πατριὸς ἐνώπιον τῆς σοβαρᾶς ἐπιτιμήσεως ταύτης. Ἴσως ὁ ὑπουργὸς ἐσκέπτετο ὅτι ἐν ὅσῳ προσεπάθει παντοιοτρόπως νὰ ἐνίσχυθῇ ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐπιδαύρου Διμητρίας, δὲν εἶχε καὶ πολλὴν ἀνάγκην τῆς βασιλικῆς εὐνοίας, μῆτε τῆς εὐνοίας τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης. Σήμερον ὅμως τὰ πατρικά του σπλάγγνα συνεταράχθησαν καὶ ἡ εὐαισθησία του ἔφθασεν εἰς τὸ διαπασῶν. Ἄλλ' ὅμως

λεθρίαν κλιμακῆδὸν εἰς ἀπάσας τῆς Εὐρώπης τὰς πρωτευούσας, φαντάζεται ὅτι αἱ ἀπὸ τῶν τοίχων ἡρτημένα εἰκόνας Κανάρη, Μιαούλη, Πιπίνου Παππανικολῆ λαμβάνουσιν ἀπειρομεγέθεις διαστάσεις προσηλοῦσαι ἐπ' αὐτοῦ διαπεραστικὸν βλέμμα, δεικνύουσαι τὸν πόντον, καὶ ὁρῶν ἐκτὸς ἑαυτοῦ πρὸς τὸν ὑπασπιστὴν, ἐγέρθητι, τῷ λέγει, μὴ χάνομεν καιρὸν. Μία μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἀὔριον πρὸ τῶν ἑπτὰ Κουλάδων. Ἐμπρός. Καὶ ὁ ἥρως τοῦ Κερδάντε ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Σάγγου κατέρχεται τὴν κλίμακα τοῦ ὑπουργείου δρομαῖος. Αἱ θύραι ἀνοίγονται μετὰ πατάγου. Οὐδεὶς ἐν τῇ ὁδῷ πλὴν τοῦ ὑπνώττοντος ἀμαζηνλάτου.

— Εἰς τὸν Πειραιᾶ, βρυχᾶται, καὶ βίαιον τῆς βαρείας μηχανῆς κίνημα ἀποφέρει τὸ ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος μεγαλειὸν ὡς φαντασμαγορίαν πρὸς τὰς ἀκτὰς . . .

III

Παρὰ τὴν προκυμαίαν Πειραιῶς ἀνησυχῶς φαίνονται περιδιαβάζοντες ἐν τῷ ἀκότει ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ ἀνεστραμμένα ἔχοντες τὰ περιλαίμια τῶν μανδύων, ὧν τὰς πτυχὰς ἀνεγείρει ὁ ἀνεμὸς. Ζοφερὸς πέπλος καλύπτει τὸν λιμένα, ὡς στίγματα ἐρυθροπὰ διακρίνονται οἱ φανοὶ τῶν

προσωρισμένων πλοίων, σιγὴ κατανυκτικὴ βασιλεύει διακοπτομένη ὑπὸ τοῦ ρόχθου τῶν θραυομένων μελανῶν κυμάτων καὶ τῶν βιαιῶν συριγμῶν τοῦ βορρᾶ.

Αἱ σκιαὶ πλησιάζουσιν, ἀνταλλάσσουσι συνθηματικὰς λέξεις, ἀπομακρύνονται καὶ αἶφνης διακρίνασαι δύο φανούς μεγαθυνομένους, σπεύδουσι πρὸς τὴν δίκην κεραυνοῦ φθάσαν ἄμαξαν. Ἐκ τοῦ βάθους ἀκούεται.

— Εἶναι ὅλα ἔτοιμα;

— Μάλιστα, ἀπαντῶσιν ἐν χορῷ οἱ ἀνώτεροι. Ὁ ὑπουργὸς κατέρχεται ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ὑπασπιστοῦ, καὶ μετ' οὐ θαλμοὺς πεπλανημένους: ἀκύριοι· λέγει, ὕπατον καθῆκον καλεῖ σήμερον ἡμᾶς πρὸς σωτηρίαν τῆς πατρίδος· ἕκαστος ἅς κάμῃ τὸ χρέος του. Ἰδοὺ αἱ διαταγαί μου. Καὶ τώρα ἀκολουθεῖτε μεν. Ἀκούεται κλαγγὴ ξιφῶν, κρότος μετακινουμένων ἀνθρώπων, ἐπαφὴ γαλονίων, αἱ σκιαὶ ἐν ταραχῇ τοποθετοῦνται ἐντὸς τριῶν ἀμόρφων καὶ ἐν τῷ σκότειι σαλευομένων ὄγκων, αἱ κῶπαι πλαταγίζουσιν ἐπὶ τῶν μελανῶν ὕδατων καὶ τὸ πᾶν ἀφανίζεται ἐν τῇ σκοτίᾳ.

Δεινὴ ἐν τῷ πελάγει μαίνεται ἡ θύελλα: Ἡ τρέλαινα τοῦ Ποσειδῶνος ἐγείρει οὐρανομήκεις αἰχμὰς, ἀπειλοῦσα τὴν βαρείαν καὶ πλήρη ἡλεκτρισμοῦ ζοφεράν ἀτμόσφαιραν, ἐνῶ οἱ τέσσαρες κύριοι ἄνεμοι λυσσώδεις ἐκτελοῦσι τετραφθίας. Ἐν τῇ δίνῃ ὡς κέλφος καρούου αἰωρεῖται ὁ Βασιλεὺς Γεώργ-

τὰ ὄργανά του δὲν βλέπομεν ὅτι συμμερίζονται τὴν αὐαίσθησιν ταύτην. Ὁ βασιλεὺς, ὡς ἐλέχθη, εἶχε προσκαλέσει παρ' αὐτοῦ τότε καὶ τὸν διευθυντὴν τῆς Ἀστυνομίας καὶ τὸν νομάρχην Ἀττικῆς, μὴ ἄρκεσθεις εἰς τὴν εὐαίσθησιν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν· ἀλλὰ διατὶ τάχα καὶ οἱ κύριοι οὗτοι νὰ ἐπιδείξωσι φιλοτιμίαν περισσοτέραν τοῦ ὑπουργοῦ; Τὰ πράγματα λοιπὸν ἡκολούθησαν τὸν ῥοῦν αὐτῶν, ὅπως καὶ πρὶν, ἀλλ' ἦλθεν ὁ κοιλιακὸς τύφος καὶ οἱ τρεῖς κορυφαῖοι τῆς διοικήσεως ἤσθάνθησαν ὅτι, ἂν καὶ εἶναι εὐκολον αὐτοῖς νὰ ὑποκρίνονται τὸν ἀφιλότιμον ἀπέναντι τῶν διαταγῶν καὶ τῶν συστάσεων τοῦ βασιλέως των, δὲν εἶναι εὐκολον νὰ ἀναισθητῶσιν ἀπέναντι τῆς κοινῆς κατακραυγῆς, καὶ ὅτι ἔχουσι νὰ ἀπολέσωσι καὶ τι πλεότερον τῆς φιλοτιμίας. Ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ δικαίως ἐμέμφθη τῆς δημοτικῆς ἐπὶ ἀβελτηρίᾳ· ἀλλὰ μήπως καὶ ἐκείνη ἔπραξε τὸ καθήκον αὐτῆς; Μάλιστα ἂν μέχρι τῆς ἀναπτύξεως τοῦ κοιλιακοῦ τύφου ἦτο ὑπεύθυνος ἡ δημοτικὴ ἀρχή, ἔκτοτε μόνη ἡ διοικητικὴ εὐθύνεται· διότι ὁ τύφος εἶναι κατάστασις ἔκρυθμος καὶ μόνον ἡ διοίκησις ἔχει καὶ τὰ μέσα καὶ τὰ ὄργανα ἀφθονα καὶ ἀρμοδιότητα ἐπικρατεστέραν, ὅπως προστατέυσῃ τὴν υγείαν τῆς πόλεως. Καὶ ὅμως ἐλαχίστη εἶναι σχετικῶς πρὸς τὸ δεινὸν τῆς ἐπιδημίας καὶ τοῦ πιθανοῦς κινδύνου ἐν τῷ μέλλοντι ἡ ἐπίτασις τῆς δραστηριότητος τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς. Γελοῖα τινὰ σκουπιδιακαθαρίσματα καὶ ἡ πλύσις τῶν τραπεζῶν τῶν κρεοπωλείων καὶ ἡ κατατρόπως οὐρητηρίων τινῶν, δὲν εἶναι ἐπαρκεῖς ἐγγυήσεις καθαριότητος. Ἀνάγκη μέτρων σπουδαίων καὶ σταθερῶν. Ἀς σκεφθῇ καλῶς τὸ ὑπουργεῖον καὶ ἄς φροντίσῃ ὀλιγώτερον νὰ ἐκμεταλλευσθῇ τὸν κοιλιακὸν τύφον. Ἡμεῖς τοῦλάχιστον ἀπὸ τῆς σήμερον καθιστῶμεν τὸ ὑπουργεῖον ὑπεύθυνον ἐπὶ τῇ υγείᾳ τῆς πρωτευούσης· ἔστωσαν βέβαιοι οἱ ὑπουργοὶ ὅτι ἡ παρὰ τῇ δημοτικῇ ἀρχῇ ἀβελτηρία καὶ μωρία δὲν θὰ σώσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς εὐθύνης.

Ἄλλ' ἀπαιτοῦντες παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τὸν ὡς τάχιστα καθαρισμὸν τῆς πόλεως, ἐννοοῦμεν ὅτι τὸ ἔργον δὲν εἶναι εὐκολον καὶ χρήζει ἐκτὸς τῆς καλῆς προθέσεως καὶ μεθόδου καὶ ἐπιστημονικῶν τινῶν γνώσεων. Πρὸς τοῦτο δὲ συνιστῶμεν εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρμοδίων ὑπαλλήλων καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν τὴν ἐπισταμένην ἀνάγνωσιν τοῦ περισπουδάζου συγγράμματος τοῦ διακεκριμένου μεταξὺ τῶν ἱατρῶν τῆς πρωτευούσης κ. Γεωργίου Βάφz. Τὸ σύγγραμμα φέρει τίτλον **Αἱ Ἀθῆναι ὑπὸ ἱατρικὴν ἔποψιν** καὶ μόλις πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐκδοθὲν, ἀνταποκρίνεται θαυμασίως εἰς τὰς ἐλλείψεις τῆς πόλεως, ὅπως ἀνεπτύχθη καὶ ἐμεγέθυνεν αὕτη ἀπὸ δεκαστίας. Ὅλα τὰ ζητήματα τῆς υγίεινῆς τῶν πόλεων, ἡ κατασκευὴ τῶν ὑπονόμων, τῶν ὁδῶν, τῶν οἰκιῶν, αἱ θέσεις τῶν συνοικιῶν· ὅλα τὰ δημοτικὰ ἔργα, ὡς καὶ ἡ φύσις τοῦ κλίματος καὶ τοῦ ὕδατος, ὅλα τὰ δεινὰ ἀποτελέσματα τῆς περὶ τὴν καθαριότητα καὶ τὴν υγίεινὴν τῆς πόλεως ἀμελείας τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν ἐξετάζονται ἐν αὐτῷ μετὰ λεπτομερείας καὶ ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας, ἔστιν ὅτε καὶ χάριτος περὶ τὴν φράσιν, καὶ τρόποι τῆς ἐκ τῶν ἐνόντων διορθώσεως τῶν ἐλλείψεων προτείνονται. Ἀν ἄλλη δημοτικὴ ἀρχὴ καὶ ἄλλη διοίκησις ἐπεκράτει ἐν Ἀθήναις, τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι τὸ πολυτιμότερον κειμήλιον τῆς πόλεως καὶ τῆς διοικήσεως· ἀλλ' ἡ πολιτικὴ διαφθορά, ὡς λυπηρὰν ἀπόδειξιν παρέχει ἡ παρούσα ἐπιδημία, καταπνίγει εἰς βάρος τῆς κοινωνίας πᾶν σπέρμα ἀγαθὸν καὶ ὁ περὶ τὸ κοινὸν καλὸν κυνισμὸς κατέστη τὸ πρῶτιστον γινώσισμα τῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἀρχῶν. Ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τοῦ ἡμετέρου φύλλου ἡ καταχώρισις ἐν αὐτῷ τινῶν ἐκ τῶν τὰ μάλιστα ἐνδιαφερόντων σήμερον κεφαλαίων τοῦ περισπουδάζου συγγράμματος τοῦ κ. Βάφz. Ἀλλὰ παρακαλοῦμεν αὐτὸν ἐν ὀνόματι τῆς πασχούσης πόλεως, ὡς τὸν μόνον μεταξὺ τῶν ἱατρῶν ἡμῶν ἀσχοληθέντα εἰς τὸ ζήτημα τῆς υγίεινῆς τῆς πόλεως, νὰ συνοψίσῃ καὶ δημοσιεύσῃ γενικᾶς τινας ἰδέας

γιος ἐφ' οὗ ἐπιβάλλει ὁ τολμηρὸς πρῶην μυλωθρὸς, ἐπὶ τῶν μελανῶν ἐκτάσεων ἀναφαίνονται κατὰ διαλείμματα ἐπὶ τῶν πελωρίων κυμάτων οἱ φανοὶ τοῦ λοιποῦ στόλου, πύρινοι ἡλεκτρικαὶ γλωσσοειδὲς διασχίζουσι τὰ σκότη, διαταγαὶ βραγχώδεις πανταχόθεν διασταυροῦνται ἀποσβεννύμεναι εἰς τὸν πάταγον τῆς καταιγίδος, σύγχυσις, ἀλλαλαγμὸς, τὰ πάντα εἰσὶ σαρδῶνιος γέλως τῶν δαιμόνων, εἰρωνία τῆς ἀφηνιώσης φύσεως πρὸς τὸ ἄτομον. Μεμακρυσμένος ἤχος κώδωνος ἐκ τῆς Ὀλύγας σημαίνει τὸν ἔσχατον κίνδυνον, καὶ τὰ πανταχόθεν ἐκ τοῦ στόλου ὑψούμενα πυρῶδη σημεῖα προαγγέλλουσι τὴν πανωλεθρίαν. Ὑποβρύχιος ἀκούεται ὁ βρυγμὸς τῆς συγκρουομένης πρὸς τὸν Μιαούλην Μπουμπουλῖνας κρᾶκ κρᾶκ... τὸκ, ὁ πρῶτος ἱστὸς καταπίπτει ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῆς ναυαρχίδος, καὶ ἐνῶ γοεραὶ ἐκ τοῦ πληρώματος κραυγαὶ πληροῦσι τὸν αἰθέρα, εἰς μόνος ἀνθρωπος κατὰ τὴν ἀπαισίαν ταύτην νύκτα, ὁ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργός, ἀτενίζων πρὸς βορρᾶν, ἵσταται ἐπὶ τῆς γεφύρας, ὡς ὁ Μεφίστοφελῆς ἐπὶ τῶν ὁρίων τοῦ Schirke καὶ Eledn περιφρονῶν τὴν ἐξέγερσιν τῶν στοιχείων. Τὰ φάσματα τοῦ Κανάρη, Μιαούλη, Πιπίνου, Παππανικολῆ, διέρχονται πρὸ

αὐτοῦ ὡς πρὸ τοῦ Μάκβεθ δεικνύοντα πρὸς βορρᾶν, καὶ ἀφανίζονται ἐντὸς τοῦ ὀμιχλώδους κλύδωνος.

— Ἐμπρός, ἐμπρός τερετίζει, τρέμων ἐκ τῆς συγκινήσεως πρὸς τὸν ἐμέσσοντα ὑπασπιστήν.

.

III

Ὁ Φοῖβος βυθίζεται ἐν τῷ Αἰγαίῳ ἐν μέσῳ ὀλοχρύσων καὶ ῥοδοχρόων νεφιδίων, ἐκτοξέων χρυσὴν μαρμαρυγὴν ἐπὶ τῆς λείας ὡς κάτοπτρον ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων. Λεπτὴ ἐσπερινὴ αὖρα ῥυτιδώνει κατὰ πλατέα τεμάχια τὴν γαλακτώδη ἐπιφάνειαν. Τὸ μόνον ἀπομεινὰν ἐκ τοῦ ἀηττήτου στόλου, Βασιλεὺς Γεώργιος, διαυλακίζει ἡρέμα τὸ ὕδωρ ἁφίων εἰς τὸν ὀρίζοντα ἀκίνητον στήλην καπνοῦ παμμέλαιναν. Ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ καταστρώματος ἵστοι καὶ σχοινία φύρδην μίγδην ἑρριμμένα προδίδουσι τὴν τρομερὰν νύκτα. Ὁρθιος ἐπὶ τῆς γεφύρας ὁ κ. ὑπουργός παρατηρεῖ διὰ τηλεσκοπίου τὰς ἰσχύρους ἀκτὰς τῆς Βύβοας· ἐλαφρὰ ὠχρότης καλύπτει τὸ πρόσωπόν του, οἱ ὀφθαλμοὶ του πλανῶν-

περί τοῦ ζητήματος τούτου σήμερον, πρὸς ὁδηγίαν καὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν κατοίκων. Ἐστὼ βέβαιος ὁ κ. Βάφας ὅτι ἡ περί τῆς ἐπιδημίας καὶ τῆς καταστολῆς αὐτῆς γνώμη τοῦ θὰ ἀκουσθῇ πανταχοῦ μετὰ συμπαθείας καὶ εὐγνωμοσύνης. Ἐν μέσῳ τοῦ πατάγου, ὃν ἐξήγειρον ἄγονοι καὶ ἐμπαθεῖς συζητήσεις, μᾶλλον κομματικαὶ ἢ ἐπιστημονικαὶ, θὰ ἦτο παρήγορον καὶ ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὴν πόλιν μία φωνὴ ἐπιστήμονος, παρέχοντος πᾶσαν ἐγγύησιν ἐμβριθείας καὶ ἀμεροληψίας καὶ καθαρῶς ἐπιστημονικῆς φιλαληθείας. Τὸ Μὴ Χάνεσαι παρέχει τῷ κ. Βάφᾳ μετ' εὐγνωμοσύνης τὰς στήλας του, καὶ παρακαλεῖ νὰ ἔχῃ τὴν προτίμησιν μεταξὺ τῶν φύλλων τῆς πρωτεύουσας.

Δὸς του.

ΦΡΟΥ—ΦΡΟΥ

Ἐπειδὴ διάφοροι φιλανθρωπικαὶ ἐταιρίαι καὶ ἰδιῶται ἀνέλαβον τὴν βοήθειαν τῶν πτωχῶν ἀσθενῶν τῆς πρωτεύουσας, ἐρωτῶμεν ἂν αἱ δέκα χιλιάδες δραχμαὶ αἱ ἐκ τοῦ ἀνακτορικοῦ ταμείου κατ' ἔτος χορηγούμεναι διὰ φάρμακα ἀπόρων χρησιμεύουσι πράγματι πρὸς τὸν φιλανθρωπικὸν τοῦτον σκοπὸν καὶ ποῖα παρέχεται περὶ τούτου ἐγγύησις. Ἐγνωστὸν ὅτι αὐλικοὶ ἱατροὶ εἶναι οἱ κκ. Πρετεντέρης, Μακκᾶς, Ὁρφανίδης, Βενιζέλος καὶ Παπαζήσης· εἰς τούτους δὲ χορηγεῖται ἡ πίστις τῶν ἄνω ρηθέντων 10 χιλιάδων δραχμῶν. Ἄλλ' ἂν ἐπιτραπῇ ἡμῖν νὰ ἀμφιβάλωμεν ἂν οἱ μεγαλόσχημοι οὗτοι ἱατροὶ ἐπισκέπτονται πράγματι τοὺς ἀπόρους ἀσθενεῖς καὶ χρησιμοποιοῦσι τὴν πίστωσιν τῆς βασιλικῆς γενναιοδωρίας μόνον ὑπὲρ τῆς πενίας. Ἐκτὸς τοῦ κ. Παπαζήση τὸν ὁποῖον βλέπομεν ἀόκνως τρέχοντα

πρὸς τὰς οἰκίας τῶν πτωχῶν δὲν τολμῶμεν νὰ φαντασθῶμεν ὅτι καὶ οἱ λοιποὶ τέσσαρες συγκαταβαίνουνσι τόσῃ χαμηλᾷ.

Πρὸς ἐντελῆ ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου τοῦ καθαρισμοῦ τῆς πόλεως ὁ κ. διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας δέον νὰ γνωρίζῃ ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνη ἡ καλὴ του πρόθεσις· πρέπει νὰ κατορθώσῃ νὰ καταστήσῃ προσηκτικὰ τὰ ἀστυνομικὰ του ὄργανα, τῶν ὁποίων ἡ ἀδράνεια καὶ ὁ κυνισμὸς καὶ μάλιστα τῶν κατωτέρων ὑπερβαίνει πᾶν ὄριον καὶ ἐξαντλεῖ πᾶσαν ὑπομονήν. Πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμερῶν εἰς κλητῆρ κατὰ τὴν συνοικίαν τοῦ ἁγίου Φιλίππου εἰς τὰς παρατηρήσεις τῶν πολιτῶν περὶ λιμναζόντων ἀκαθάρτων ὑδάτων· ἀπὴντα «οὐφ ἀδελφεὲ οἱ ἱατροὶ δὲν ξέρουν τί λένε.»

Ἀλλὰ καὶ οἱ συμπολίται ἡμῶν πρέπει νὰ γνωρίζωσι ὅτι ὀφείλουσι καὶ αὐτοὶ νὰ συντελέσωσι τὸ καθ' ἑαυτοὺς εἰς τὴν καθαριότητα τῆς πόλεως, καὶ ὅχι μόνον δι' αὐστηρᾶς ἐκτελέσεως τῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων νὰ ἀποφύγῃσι ἐκ τοῦ νὰ πλουτίζωσι τὰς ὁδοὺς μετ' ἀκαθαρσίας, ἀλλὰ νὰ μεριμνήσωσι σπουδαίως περὶ τῆς καθαριότητος τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν οἰκιῶν των, ὅπου αἱ ἀστυνομικαὶ διατάξεις καὶ τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα δὲν δύνανται νὰ εἰσχωρήσωσιν. Ἡ ἱκαθαρσία τῶν ὁδῶν σχετικῶς εἶναι μικρὸν κακὸν ἢ ὅσον εἶναι ἡ ἀκαθαρσία τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν οἰκιῶν, ὅπου ὁ κήρ κυκλοφορεῖ ὀλιγώτερον ἐλευθέρως καὶ ὅπου τὰ μιάσματα εὐρίσκουσι μονιμωτέραν τροφήν, τὰ μαγειρεῖα καὶ τοὺς ἀποπάτους.

ταὶ ἀνησύχως ἀναζητοῦντες ἀδιόρατα σημεῖα, ὁ αὐτὸς δὲ νευρικὸς κλονισμὸς ἐξακολουθεῖ ὑποστηρίζων τὸ βῆμά του. Κατηφεῖς καὶ ἐν ἀγωνίᾳ οἱ ἀξιώματικοὶ ἀκολουθοῦσι καὶ τὰς ἐλαχίστας κινήσεις, ψιθυρίζοντες ἐντὸς ὀλίγου φθάνομεν.

Μετ' ὀλίγον αἱ ἄκται ὠχρίωσιν, ἡ νύξ ἐπιρρίπτει τὸν φαῖδν πέπλον, καὶ τὰ ἀμυδρῶς ἐπὶ τῆς ἀκτῆς φαινόμενα φῶτα ἀγγέλλουσι τὴν προσέγγισιν εἰς λιμένα. Ἐν τῷ πελάγει ἀκούεται ὁ μονότονος βόμβος τοῦ ἑλικος καὶ τὸ ἔρρυθμον βῆμα τοῦ κ. ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς γεφύρας. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ πλοῖον ἐξολισθαίνειν βραδέως τῆς σκιερᾶς ἀκτῆς ἢν παρέπλεεν, εὐρίσκεται ἐντὸς κύκλου φώτων σκιαγραφίας ἀμόρφων ὄγκων καὶ λοφίσκων ὧν ἄνωθεν ἐρυθρωπὴ αἰσρεῖται ὀμίχλη, ὀφιοειδῶς ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἀνταντακλωμένη. Διατάσσεται, stoper, καὶ τὸ σκάφος ἀνεπαισθητῶς προβαίνει μετ' ὀλίγον ἀκίνητῃ.

Πάντες σπεύδουσι περὶ τὸν ὑπουργὸν ἐκ τῶν πεφλογισμένων ὀφθαλμῶν τοῦ ὁποίου ἐξερεῦγονται λάμψεις ἱκαναὶ νὰ κατακάψωσι καὶ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας (κα-

τὰ τινα Δεληγιαννικὴν διακοίνωσιν), περιμένοντες περαιτέρω διαταγὰς. «Κύριοι, λέγει, περὶ τοῦ κατορθώματος ἡμῶν θὰ ὀμιλήσῃ ἡ ἱστορία. Τὸ ὄνειρον τῶν προγόνων μας πρόκει-ται νὰ ἐκτελεσθῇ τὴν ἐσπέραν ταύτην. Ἡ Κωνσταντινούπολις εἶναι ἐνώπιόν σας, ἐντὸς μιᾶς ὥρας ἢ θὰ ὑψώσωμεν τὴν ἐλληνικὴν σημαίαν ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς Πύλης ἢ θὰ κατασταθῇ παρανάλωμα τοῦ πυρός, ἢ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς θὰ ἀνεγείρωμεν στήλην ἐφ' ἧς θὰ ἀναγράφωμεν διὰ τοῦ ξίφους, ἐνταῦθα ἔκειτο ἡ Κωνσταντινούπολις. Πηγαίνω μόνος νὰ ζητήσω τὰς κλεῖς, λέγει βροντωδῶς, καθελκύσατε τὴν λέμβον, ἐὰν δὲ ἐντὸς μιᾶς ὥρας δὲν ἐπανέλθω καύσατε ἐξωλοθρεύσατε τὸ πᾶν . . . Κλονούμενος κατέρχεται εἰς τὴν λέμβον ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ὑπάσπιστοῦ, παρὰ τὰς θερμὰς τοῦ πληρώματος διαβεβαιώσεις, ὅτι εὐρίσκεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐλληνικῆς κυριαρχίας.

Οἱ πρῶτοι οὗς ἀπαντᾷ ἅμα πατήσας τὸ ἔδαφος εἰσὶ δύο στρατιῶται τοῦ ὀγδόου πεζικοῦ τάγματος εὐθύμως ἄδοντες παρὰ τὴν παραλίαν, οὗς ἐκλαμβάνει ἐν τῇ ἐξάψει του ὡς νιζάμιδες. Εἰς τὴν θέαν τῆς γυνῆς σπάθης τῆς αὐτοῦ ἐξοχότητος ἐντρομος φεύγει ὁ εἰς ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἐνῶ ὁ ἕτερος